

DİL VE KONUŞMA
TERAPİSTLERİ DERNEĞİ

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) Nedir?

OSB, erken çocukluk döneminde ortaya çıkan, kişinin sözel ya da sözel olmayan iletişimini, sosyal ilişkilerini ve regülasyonunu olumsuz etkileyen ve sınırlı ilgi ile tekrarlı davranışları içeren karmaşık bir nörogelişimsel farklılıktır.

Otizm Neden “Spektrum Bozukluğu” Olarak Adlandırılır?

Otizm kişileri farklı şekillerde ve değişen boyutlarda etkileyen bir durumdur. O sebeple “spektrum bozukluğu” olarak adlandırılır. Bazı otizmlili bireyler öğrenme, düşünme ve problem çözme konusunda ciddi zorluklar yaşarken bazıları bu konularda yüksek başarı sergileyebilir. Benzer şekilde bazı otizmlili bireyler günlük yaşam becerilerini sürdürebilmek için desteğe ihtiyaç duyarken bazıları tamamen bağımsız olarak yaşamaktadır.

OSB'nin Görülme Sıklığı Nedir?

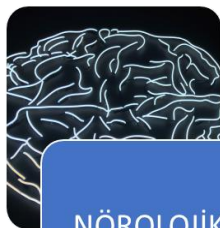
OSB'nin görülme sıklığı hızla artmaktadır. Amerika Hastalıkları Kontrol Merkezi (CDC), verilerine göre, OSB görülme sıklığını; 2006 yılında her 150 çocuktan 1'iken, 2018 yılında her 59 çocuktan 1 şeklinde yayınlamıştır.

OSB'nin Nedenleri Nelerdir?

OSB'nin bilinen tek bir sebebi bulunmamaktadır. Bozukluğun kompleks doğası gereği hem genetik hem nörolojik faktörlerin hem de zararlı kimyasalların otizm nedenleri arasında yer alabileceği düşünülmektedir.

GENETİK
FAKTÖRLER

NÖROLOJİK
FAKTÖRLER

ZARARLI
KİMYASALLAR

ERKEN TANI İÇİN;

- ✚ Bebeğiniz 4. ayda henüz **babıldamıyorsa**,
- ✚ 5. ayda **gülümsemiyorsa**
- ✚ 6. Ayda **kahkaha atmıyorsa**,
- ✚ 8. Ayda henüz sese ve cee gibi **oyunlara ilgi göstermiyorsa**,
- ✚ 12 aya kadar **ismine tepki vermiyorsa**
- ✚ 14 aya kadar uzaktaki nesnelere **işaret etmiyorsa**,
- ✚ **Yüksek sestene** aşırı rahatsızlık duyuyorsa,
- ✚ Kendi **regülasyonunu** sağlamakta zorlanıyorsa ve yardım için annesine bakmıyorsa
- ✚ **Göz kontağı** kurmuyorsa
- ✚ Gösterme, el sallama gibi **jestleri anlamıyorsa ve kullanmıyorsa**,
- ✚ Sözcükleri **anlamakta ve kullanmakta** güçlük yaşıyorsa,
- ✚ Size ya da bir nesneye **dikkatini yöneltmiyorsa**,

VAKİT
KAYBETMEDEN BİR
UZMANA DANIŞIN.

GENETİK FAKTÖRLER

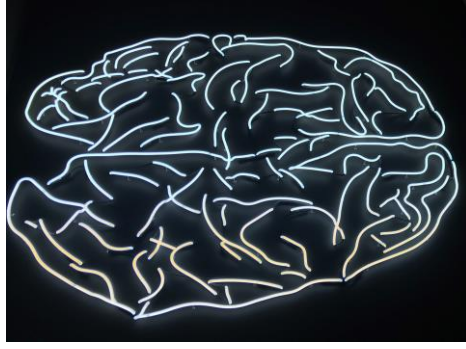
Farklı birkaç genin OSB'nin ortaya çıkışında etkisi olduğu bilinmektedir. Rett

Sendromu ya da Fragile X sendromu genetik bir farklılıkla ilişkilendirilmektedir. Diğer çocuklar için gen mutasyonlarının OSB riskini arttırdığı düşünülmektedir. Bu gen mutasyonlarının bazılarının rastlantısal olduğu düşünülürken bazıları ailelerden çocuklara taşınmaktadır. Bazı genlerin de beyin hücrelerinin iletişim ya da gelişimini etkileyerek otizmin şiddetinde belirleyici olduğu düşünülmektedir.

NÖROLOJİK FAKTÖRLER

OSB tanılı bireylerin nörolojik açıdan farklılıklar sergilediği, yaklaşık %35'inin beyinde anormal elektrik hareketlerine bağlı olarak; nöbet, istemsiz hareketler, bilinç yitimi gibi bazı nörolojik sorunlar görüldüğü bilinmektedir.

ZARARLI KİMYASALLAR

Araştırmacılar halen ilaç kullanımı, hamilelik ve doğum sırasında gelişen komplikasyonların OSB'nin ortaya çıkışında etkili olup olmadığını araştırmaktadır.

AŞILAR VE OSB İLİŞKİSİ

Aşılar ve OSB arasında bir bağlantı olup olmadığı yıllardır tartışılan konulardan bir tanesidir. Bu konuda pek çok araştırma yapılmıştır ve aşılarla OSB arasında bir ilişki bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

bir

SOSYOKÜLTÜREL DÜZEY VE OSB İLİŞKİSİ

Ek olarak ırk, etnik grup, ailelerin gelir durumu, yaşam biçimi ve eğitim düzeyi ile OSB arasında bir ilişki bulunmadığı bilinmektedir.

OSB BELİRTİLERİ NELERDİR?

- ✚ Göz kontağından kaçınma,
- ✚ Gecikmiş dil konuşma veya iletişim becerileri ya da kazanılan babıldamaların ya da sözcüklerin yitimi
- ✚ Yalnız kalmayı tercih etme
- ✚ Kurallara ve rutinlere aşırı bağlılık
- ✚ En küçük değişiklikte mutsuz olma
- ✚ Seslere, kokulara, tatlara, ışıklara, dokulara karşı beklenmedik tepkiler verme
- ✚ Diğer insanların duygularını anlamada güçlük
- ✚ Kısıtlı ilgiye sahip olma ve bazı nesnelere aşırı düşkünlük
- ✚ Tekrarlayıcı hareketler sergileme (el çırpma ya da sallanma gibi..)
- ✚ Aynı sözcük ya da cümleleri uygun olmayan durumlarda tekrar tekrar söyleme (ekolali)
- ✚ Ezberlenmiş gibi robotik konuşma,
- ✚ Aşırı yemek seçme, sınırlı sayıda yiyecek tüketme,

OSB'nin özellikleri ve Tanılama

OSB tanısı ülkemizde **çocuk ruh hastalıkları uzmanları** ve **çocuk nörologları** tarafından konmaktadır. 16-30 aylık çocuklara ülkemizde **M-CHAT testi** uygulanmaktadır.

Bu testin içeriğinde, otizmi ayırt edici özelliği yüksek kritik maddeler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları;

- ✚ çocuğun başka çocuklarla ilgilenip ilgilenmediği,
- ✚ gösterme amaçlı işaret etmeyi kullanıp kullanmadığı,
- ✚ bir eşyayı alıp birisine getirip getirmediği,
- ✚ birisini taklit edip etmediği,
- ✚ adı söylendiğinde tepki gösterip göstermediği,
- ✚ birisinin işaret ettiği nesneye bakıp bakmadığı gibi davranışlarla ilgilidir.

Bu maddeler;

- ✚ sembolik oyun becerileri,
- ✚ bilgi paylaşımı için işaret etme,
- ✚ ortak dikkat,
- ✚ sosyal ilgi ve sosyal oyun gibi alanlara ait değerlendirme sağlamaktadır.

Bu alanlardaki sorunlar; otizmin sosyal etkileşim ve iletişimde kısıtlılık, göz kontağı kurma gibi özellikleriyle paraleldir.

Bunun yanında ülkemizde tanılama **DSM-V'** e göre yapılmaktadır ve tanı kriterleri şu şekildedir:

- Sosyal iletişim ve sosyal etkileşim becerilerinde sınırlılıklar
  - ✓ Dili kullanamama ya da atipik bir paternle dili kullanma, zaman zaman bağlamdan kopuk söylemlerde bulunma, sözel olmayan iletişimde güçlük yaşama, mecaz söylemleri anlamada, arkadaşlık kurmada ve sohbet etmede özellikle iletişim başlatma ve sürdürmede yaşanan güçlükler şeklinde ortaya çıkabilir.

- Sınırlı ve Tekrarlayıcı Davranışlar, Aktiviteler ve İlgiler

- ✓ Sesleri, sözcükleri ya da sözcük öbeklerini tekrarlama (ekolali), tekrarlayıcı hareketler yapma (kollarını sallamak, gibi), rutinlerin değişmesinde güçlük yaşama, katı ve sınırlı ilgi alanına sahip olma, duyuşal anlamda hipersensitif ya da hiposensitif olma şeklinde ortaya çıkabilir.

Erken tanılama ve müdahale, pek çok bozuklukta olduğu gibi OSB için de çok önemlidir.

OSB Müdahalesinde Yer Alan Uzmanlar

OSB kompleks bir farklılıktır ve ekip olarak müdahale edilmesi gerekir. Dil ve konuşma terapisti de dahil olmak üzere çocuk psikiyatristi, çocuk nöroloğu, özel eğitim öğretmeni, ergoterapist otizmli bireyin müdahalesinde rol oynayan meslek elemanlarıdır.

OSB Müdahalesinde Dil ve Konuşma Terapistinin Rolü

Dil ve konuşma terapisti, otizm tanısı alındığı andan itibaren otizmli bireyin iletişim becerilerini geliştirecek amaçları belirleyerek erken dönemde gerekli müdahaleyi gerçekleştirir.

Otizmliler için bazı dil ve konuşma terapisi amaçları şu şekildedir;

- ✚ Sözel ya da sözel olmayan yollarla iletişim kurmasını sağlamak,
- ✚ Farklı durum ve ortamlarda diğer insanların niyetlerini okumasını sağlamak,
- ✚ Bağımsız olarak iletişim başlatmasını sağlamak,
- ✚ Duruma uygun şekilde ifadeler kullanmasını sağlamak (örn. hasta birine "geçmiş olsun" demek gibi.)

seslerin doğru üretimlerini kazandırmak.

- ✚ Karşılıklı iletişim becerilerini geliştirmek
- ✚ Kişiler arası fikir alışverişi konusunda yardımcı olmak
- ✚ Oyun ve etkileşimlerle başkalarıyla iletişim kurmaktan keyif almasını sağlamak,
- ✚ Gerektiği durumlarda regülasyonunu sağlamak için destek olmak,
- ✚ Üretmediği sesler varsa sesletim terapisiyle bu

AYRINTILI BİLGİ İÇİN:

Bir dil ve konuşma terapistine başvurunuz.

Size en yakın dil ve konuşma terapistine dil ve konuşma terapistleri derneğinden ulaşabilirsiniz.

<https://www.dktd.org/>

info@dktd.org.tr

